נהדרה ונהדר ונקמצה ביממא הוא תני לה והוא אמר לה כלי שרת מקדשין אפילו שלא בזמנו מיתיבי א) זה הכלל כל הקרב א ביום קדוש ביום וכל הקרב בלילה קדוש (א) בלילה א] וכל הקרב בין ביום ובין בלילה קדוש בין ביום ובין בלילה קתני מיהת כל הקרב ביום קדוש ביום ביום אין בלילה לא דילמא אינו קדוש ליקרב אבל קדוש ליפסל מתיב רבי זירא ב ב) סידר את הלחם ואת הבזיכין אחר השבת והקטיר את הבזיכין בשבת פסולה כיצד יעשה יניחנו לשבת הבאה ג) שאפילו עמדה על השלחן ימים רבים אין בכך כלום ואמאי תקדוש ותיפסל אמר רבא מאן דקא מותיב שפיר קא מותיב ואבוה דר' אבין נמי מתניתא קאמר וקסבר ד) לילה אין מחוסר זמן יום מחוסר זמן כי מטי בי שמשי תקדוש ותפסול אמר ה) רבינא שקדם וסלקו מר זוטרא ואיתימא רב אשי אמר אפילו תימא בשלא קדם וסלקו כיון שסדרו שלא כמצותו נעשה כמו שסדרו הקוף: זה הכלל היה במקדש: בשלמא רגלים משום ניצוצות אלא ידים מאי טעמא אמר רבי אבא זאת אומרת

מצוה

הוא תני לה. להא (ו) מתניתין והוא אמר לה האי מילתא מדעתו: **כלי שרת מקדשין שלא בזמנו.** והקומץ טעון מתן כלי וכיון שקידש הקומץ בכלי לשם קומץ אינו חוזר להיות טבל כמנחה שלא נקמצה ועל כרחיה מאחר שזה קרוי קומץ אינך הוו שירים: **כל הקרב ביום.** כגון המנחות (ב) והלבונה והדם והקטורת: **קדוש.** בכלי שרת ביום ויקדש קדושת הגוף: **כל הקרב בלילה.** כגון מנחת נסכים דאמר מר (מנחות מד:) ומנחתם ונסכיהם אפילו בלילה: **קדוש.** בכלי שרת קדושת הגוף אם נתנו כהן בלילה: **קתני מיהת כל הקרב ביום קדוש ביום אבל בלילה לא.** אינו קדוש: **ליקרב.** להיות כשר ליקרב אבל קדוש להיות מוכשר באותה קדושה ליפסל בטבול יום ובמחוסר כפורים אם נגע בו וביוצא אם יצא ובלינה אם לן וזו גם היא נפסלת בלינה דקי"ל בזבחים (דף פו.) עמוד השחר עושה לינה ונפסלת קמילת לילה שאין חוזרת עוד לטבלה: **פסולה.** שלא נסדרה בשבת לעמוד שם שבעת ימים כמשפטה והרי היא מחוסרת זמן (ז) [ול"ג דל"ג פסולה דהא מסקנא דשמעתין לא חשיב סידור יום ראשון סידור אלא כסידרו הקוף וכמונח בקופסא דמי ולמה יפסול הלחם בהקטרת הבזיכין והלא לא קידש השלחן ללחם כלל אא"כ פירקו בשבת הבאה ויחזור ויסדרנו והכי מוכח נמי מדקתני כיצד יעשה אלמא יש תקנה לדבר וה"נ גרים בפירוש ר"ח איש רומי מתיב רבי זירא כו' והקטיר הבזיכין בשבת כיצד יעשה וכו' ורבותא הוא דנקיט אע"ג להקטיר הבזיכין בשבת כמו שרגילין לעשות יביא בזיכין אחרים ויסדר עם הלחם]: **כיצד יעשה יניחנו.** על השלחן עד שבת הבאה: **תיקדוש ותיפסל.** כיון דכלי שרת מקדשין שלא בזמנו ליפסל ויקדש השלחן את הלחם מאחד בשבת ליפסול בסידור שלא בזמנו: **אמר רבא האי דקא מותיב שפיר קא מותיב ואבוה דרבי אבין.** דמותבי ליה מיניה לאו שמעתא דאמוראי אמר דנימא דליתותב אלא מתניתא תנא וצריכין אנו ליישב דלא ליקשו מתניתא אהדדי ותרוייהו הכי קסבר תנא דאבוה דר' אבין לילה לא הוי חסרון זמן הואיל והיתה ראויה ליקדש בכלי שרת שחרית הלכך כלי שרת מקדשין הקומץ בלילה: **אבל יום מחוסר זמן.** דבר שאין זמנו היום עד מחר והרי הוא מחוסר זמן יום שלם הוי חסרון זמן וכ"ש זה שאינו זמנו לקדש עד יום השבת: **כי מטי בי שמשי.** דלילי שבת שהיא ראויה לקדש מחר תקדש על השלחן דקאמרת לילה אין מחוסר זמן ותיפסל משום סידור לילה ולשחרית נפסל בלינה: **שקדם וסילקו.** סמוך לחשיכה ערב שבת: **שלא כמצותו.** בחסרון זמן: **נעשה כמו שסידרו הקוף.** שלא מדעתו שהרי נסדר קודם ליל שבת על השלחן בשעה שהוא מחוסר זמן (ג) דלא דמי לקומץ שנקמץ בלילה ולחם שנסדר בליל שבת דלאו מחוסר זמן הוא וקדוש ליפסל (ח) (ועתה בשבת כשמגיע זמן עריכת לחם הפנים הכהן יכנס שחרית ויסלק ויסדר שנית) וכשמגיע זמנו אין השלחן מקדשו עד שיסלקנו ממנו ויחזור ויסדרנו:

מלוה

פסח בין לשמן בין שלא לשמן פטור ומפרש טעמא בגמ' (שם סד.) דבזמן דמיחייב אזבח לא מיחייב אזבחים ומאי איצטריך להוא טעמא תיפוק ליה דפטור משום דזבחים פסולין הן כיון דשחטן בזמן פסח דהוי בתר תמיד של בין הערבים כי היכי דפטר התם פסח ששחטו במועד לשמו על החמץ משום דזבח פסול הוא אבל למאי דפרישית דכשנשחט הזבח קודם התמיד של שחר או אחר תמיד של בין הערבים שאסרו חכמים לזרוק הדם משום גזירה וממילא מיפסל זיבחא הוי ניחא אבל לשון התוספתא משמע דאפילו אם זרק הדם בדיעבד ועשה כל מצותו אפילו הכי פסולין דקתני שהקריבן ולא קתני ששחטן ואי מדרבנן אמאי פסולין ונראה דפסולין דקאמר היינו הבשר מלאכול אבל בעלים נתכפרו כדאשכחן כי האי גוונא בפ"ב דזבחים (דף כו:) נתנו על גבי הכבש שלא כנגד היסוד וכו' עד פסול ואמר שמואל פסול הבשר אבל בעלים נתכפרו והיה נראה לדקדק דלא מיפסל אחר התמיד כדתנן בס"פ מי שהיה טמא (פסחים דף לח.) פסח שנתערב בבכור אם חבורת כהנים יאכלו ונתערב מחיים קאמר מדפריך עלה בגמ' והא אין מביאין קדשים לבית הפסול אלמא לא מיפסיל אחר תמיד מיהו מצינו לדחות דפסח דהתם היינו מותר פסח דהוי שלמים ושחטו להו קודם לתמיד של בין הערבים א) והא דפריך והא אין מביאין קדשים לבית הפסול היינו שממעט באכילת מותר פסח שנאכל לזרים ואוכלו כבכורים שאין נאכלים אלא לכהנים והוה לן למימר ירעה ולשון חבורה קשה דמשמע פסח ממש שנימנין עליו חבורות חבורות ועוד אמר בפרק האשה בפסחים (דף פח:) גבי ה' שנתערבו עורות פסחיהן ונמצא יבלת באחד מהן כו' דפטורין מלעשות פסח שני משום דלא אפשר ופריך לייתי פסח וליתני בשלמים ומאי קושיא ליתני משום דאפילו פסח שני זמניה בתר תמיד דכתיב ביה בין הערבים כמו פסח ראשון ועוד דלא חשיב להא התם בפרק מי שהיה טמא (שם דף צה.) בדברים שבין ראשון לשני וא"כ לא אפשר לאתנויי בשלמים דפסולין אחר תמיד של בין הערבים וליכא למימר משום דאתי עשה דפסח שיש בו כרת ודחי עשה דהשלמה דלית ביה כרת כדאמר בר"פ תמיד נשחט (שם נט.) דהא ליכא הכא כרת דבכל חדא וחדא מינייהו איכא למימר שמא הוא מן הרוב שכבר יצאו ומיהו אפילו לא יהא נפסל אחר התמיד קשה דמ"מ לכתחילה אסור מדאורייתא ואי אמרינן דפסח שני מצי לאקדומיה לתמיד כיון דלא כתיב בערב אלא בין הערבים דהיינו טעמא דפסח ראשון קרב אחר התמיד דדרשינן יאוחר דבר שנאמר בו בערב ובין הערבים לדבר שלא נאמר בו אלא בין הערבים אבל פסח שני הי מינייהו דבעי קדים ועביד כרישא והא דלא חשיב בהדי דברים שבין ראשון לשני יש לומר תנא ושייר דהא נמי שייר כרת דאיכא למ"ד (שם דף צג.) חייב כרת על הראשון ולא על השני ואיכא למ"ד (ט) נשים בראשון חובה בשני רשות או ניחא הא דפריך לייתי וליתני:

נהדריה ונקמציה ביממא וכו' כלי שרת מקדשין שלא בזמנו. קשה מגליה למקדשי שלא בזמנו והא לא קתני אלא נקמצה וכיון דלאו מוסיפין על הברייתא שיקדש הקומץ א"כ טסיף נמי ונימא דמיירי שהקטיר הקומץ בלילה ולהכי תנא לבית השריפה אבל משום קידוש קומץ לחודיה לא הוי אמרינן תנא לבית השריפה וי"ל אי מיירי כשנקמצה וקידש קומציה ותו לא או קאמר שפיר ולא זו בלבד דכתיב ביה בהדיא ביום ובחכם יאכל אלא אפילו מליקה ולא מיבעיא מליקה דדמיא קצת לזבח שכן מיני דמים אלא אפילו נקמצה וקדש הקומץ בלילה דאע"ג דלא כתיב בה ביום בהדיא תנא לבית השריפה אבל אי הוה אמרינן דהקטיר קומצה איפכא מיבעיא ליה דטפי פשיטא לן דהקטרת קומץ ביום ממליקה דכתיב וזאת התורה לעולה למנחה וגו' וכתיב בתריה ביום צותו להקריב ועיקר לשון הקרבה היינו הקטרה ומיהו בחנם דחק רש"י לפרש כן דבקידוש קומץ איירי דאיכא למימר דלא נתקדש הקומץ אלא המנחה נתקדשה בכלי ונקמצה בלילה ופריך ונהדר הקומץ לדוכתה ונהדר ונקמצה ביממא ומשני כיון דהמנחה נתקדשה בכלי נפסלת בעמוד השחר כדין כל קידוש כלי וק"ל בלא נקמצה נמי תנא לבית השריפה כיון דנתקדשה בכלי וי"ל אי לא נקמצה לא תנא לבית השריפה בלילה עד שתיפסל בעמוד השחר אבל השתא דנקמצה בלילה תנא לאלתר לבית השריפה ולא בעי עיבור צורה: **כמו** שסידרו הקוף. הא דלא אמרינן נמי הכי לעיל כיון שקידשו שלא כמצותו נעשה כמו שנתנו שם הקוף יש לומר דהתם נתכוון לקדש שכסבור היה שהוא יום דומיא דמתניתין שעלה מאור הלבנה וכו' אבל הכא כיון דבכוונה עשה וידע שסידרו שלא כמצותו נעשה כמו שסידרו הקוף:

מלוה

עין משפט נר מצוה

א [מיי' פי"ג מהלכות פסוה"מ הלכה כא]:

ב מיי' פ"ה מהלכות תמידין הלכה יג:

◆

רבינו חננאל

ואותבינן עליה הא דתניא זה הכלל כל הקרב ביום קדוש ביום, כל הקרב בלילה קדוש בין ביום ובין בלילה. תנא הקרב ביום, ביום הוא שמתקדש ואינו קדוש בלילה. ודחינן דילמא אינו קדוש בלילה ליקרב (ביום) אבל קדוש בלילה ונפסל. וגרסינן בתמורה בתחילת יש בקרבנות היחיד וכו', מנחתם ונסכיהם בלילה, לומר כשרין אפילו בלילה. ואקשינן ונסכין מי קריבין בלילה, והתניא אין לי אלא דברים שדרכן להיקרב בלילה, כגון איברים ופדרים שמעלן ומקטירין מבוא השמש, ומתעכלין והולכין כל הלילה, דברים שדרכן להקריב ביום כגון הקומץ והלבונה כו'. אמר רב פפא נזדמנו לו נסכין ובאין בפני עצמן מקריבן והקריבן בלילה. תניא נמי הכי כל הקרב ביום קדוש ביום כו'. אמר רב אדא בר אהבה (ועולת) [ועולות] השחר פוסלת בהן באיברים. מתיב רב זירא סידר את הלחם ואת הבזיכין אחר שבת והקטיר את הבזיכין בשבת כיצד יעשה יניחנו הלחם על השלחן לשבת הבאה. שאפילו הוא על השלחן אין בכך כלום. ואם האמר כלי שרת מקדשין שלא בזמנם יקדש הלחם ויפסל, ולמה הוא כשר לשבת הבאה. ועמדה התיובתא. ופרקינן לילה אין מחוסר זמן, לפיכך נקדש ונפסל. יום מחוסר זמן. פי' כתיב ביום השבת ביום השבת יערכנו וכיון שעבר השבת ולא ערכו אלא למחר ביום ראשון, נעשה מחוסר זמן ולא קדש כלל, אלא מניחו בשלחן וכשיגיע השבת נמצא כאילו עכשיו ערכו ובשבת אחרת מפרקו. ואקשינן כיון שאמרת הלילה אינו מחוסר זמן, וכל דבר שמצותו ביום והקדים ונתנו בכלי שרת בלילה נקדש ונפסל. כי מטו לילי שבת יקדש השלחן הלחם ויפסל. ודחי רבינא כגון שקדם וסילקו קודם ביאת השמש ערב שבת וחזר וסידרו בשבת. רב אשי אמר כיון שסידרו כו'. זה הכלל היה במקדש כו'.

◆

תוס' ישנים

נהדריה והדר נקמצה. וא"ת נהי דכלי שרת אין מקדשין אלא בזמנם מכל מקום א) כשנקדשה בכלי שרת מבעוד יום למה לא תיפסל בקמילת לילה לרבנן דבן בתירא בפ"ק דמנחות (דף ו.) דלית להו יחזור ויקמוץ וי"ל דהיכא דלא נתקדשה מבעוד יום מיהא פריך שפיר דכאילו קמצה בעזרה חולין הוי ועוד אפילו נתקדשה מבעוד יום תשובה בלילה מיהא כמנחה בכלי חול הואיל ואינה ראויה להתקדש בלילה: והקטיר את הבזיכין בשבת פסולה. פירוש הקטרתו פסולה ולא הותר כלל הלחם ע"י הקטרת הבזיכין אבל בפירוש ר"ח ל"ג פסולה אבל אתי שפיר כדפרישית: נעשה כמו שסידרו הקוף ולא מיפסל בהכי. וא"ת מדאמרינן בסוף לולב וערבה (דף מח:) גבי כמעשהו בחול כו' שהיו מגילים מים לניסוך מחבית שאינה מקודשת ופריך בגמרא (דף מט:) וניתי במקודשת אמר זעירי זאת אומרת כלי שרת מקדשין שלא מדעת ואי לייתי ליה מאתמול יפסלו להו בלינה ויהלך יפסלו בלינה הלא אין כלי שרת מקדשין שלא בזמנם יכי מטי בי שמשי ליהוי כמו שסידרו הקוף כיון שלא נתנם בזמנם כדאמרינן הכא וי"ל דסבירא ליה לרב אשי דהכא כשאר אמוראי דהתם אי נמי הואיל ואם ב) מתאן לצורך אותו יום כגון אם היה החג גם באותו יום היו מתקדשות כי מטא בי שימשי לא ליהוי כמו שסידרן הקוף כמו בלחם הפנים שכשנתנם שם לא היה זמנם כלל אי נמי שאני גבי לחם הפנים שצריך כהן ובגדי כהונה

מסורת הש"ס

א) תמורה יד. [מנחות ק.], ב) מנחות ל. ק., ג) [זבחים פו.], ד) [חגיגה ט: יש"נ], ה) [במנחות ק: איתא רבא], ו) נ"ל מתניתא, ז) רש"י ישן, ח) ס"א ל"ג, ט) שם לא.,

◆

גליון הש"ס

תום' ד"ה אלא אפי' עולת העוף שנמלקה וכו'. והא דפריך והא אין מבילין קדשים לבית הפסול. עיין משנה למלך פ"א ה"ג מהל' תמידין ומוספין

◆

הגהות הב"ח

(א) גמ' וכל הקרב בלילה קדוש בין ביום ובין בלילה כו' כצ"ל ותיבות קדוש בלילה וכל הקרב בין ביום ובין בלילה נמחק: (ב) רש"י ד"ה כל הקרב ביום כגון המנחות. נ"ב עיין ר"פ שני דתמורה דפריך מנחות אמנחות ומשני ליה: (ג) ד"ה נעשה כמו כו' כשעה שהוא מחוסר זמן ועתה בשבת כשמגיע זמנו אין השלחן מקדשו עד שיסלקנו ממנו ויחזור ויסדרנו והכהן יכנס בשבת שחרית ויסלקנו ויסדרנו דלא דמי לקומץ שנקמץ בלילה ולחם שנסדר בליל שבת דלאו מחוסר זמן הוא יקדש ליפסל הס"ד:

◆

הגהות מהר"ב רנשבורג

א] גמ' וכל הקרב בלילה קדוש בלילה. נ"ב לפרש"י למנחת נסכים קאי הא נמי קדוש בין ביום ובין בלילה ועיין יד דוד שהרגיש מזה ולא ראה דבתמורה י"ד ע"ב הגי' וכל הקרב בלילה קדוש בין ביום ובין בלילה וא"כ רק חדא גבי ניהו וא"ל לגרוס הגי' דקרב ביום ובלילה קדוש בין ביום ובין בלילה דכ"ש הוא מקרב בלילה וזה ברור ופשוט ולכן אין להגיה מה דכתב במנחות דף ק ע"א ובתמורה דף יד ע"א גרסי' תלתא בבי כי העיקר כהגי' בתמורה דף יד ע"ב:

◆

תוס' ישנים (המשך)

לסדרו וכיון שנעשה שלא כדין הוי כאילו סידרו הקוף אבל גבי מים יכול להניחם זר בכלי שרת וכן גבי מנחה יכול זר לקדשה בכלי שרת דמקמילה ואילך מצות כהונה ולהכי לא הוי כמו שסידרו הקוף ואין להקשות על הא דאמרינן הכא כלי שרת אין מקדשין שלא בזמנם מדאמרינן במנחות בפרק ר' ישמעאל (דף עב:) דאפיית שתי הלחם דוחה שבת דקסבר תנור מקדש ואי ג) אפינהו מאתמול בתנור ד) יפסלו בלינה וכן במנחות פרק התכלת (דף נח.) קאמר על מחבת בשמן מלמד שטעונה כלי ואי אפי ליה מאתמול יפסל בלינה ולמה ידחו שבת בשביל זה והלא נעשה כמו שסדרו הקוף כי מטי בי שימשי דהא לאו קושיא היא דכיון דפריכן מן התורה ליתנם בכלי שרת כשאפייה א"כ מקדש להו תנור כדין כמו בזמנם ויפסלו בלינה אבל קשה מדאמרינן בפרק שתי הלחם רבי יהודה סבר כחול אפכינהו דקאפו ליה א"ל דרך חול קאפיתו ליה אף כי היום יקדש בכלי איפסול ליה בלינה ויהיה נכס לדחות שבת באפייתו ואין נפסל בלינה הלא כיון שאין זמנו אלא בשבת אין נפסל בלינה וי"ל דלדבריהם קאמר להו לדבריכם שאתם סוברים שדינו לאפות מערב שבת לדידי שאני סובר שדיני ליתנו בכלי שרת מיד שנאפה איפסיל ליה בלינה. הר"ר אלחנן וקן רבי: כל המיסך רגליו טעון טבילה. בכהן המשמש בבית המקדש איירי והולרך להסך רגליו באמצע היום דאי בתחילה בכניסתו לעזרה תנן בסמוך דבלאו הכי צריך טבילה אבל קידוש ידים היינו טעמא דמיסך רגליו דבר מיאוס הוא מאד וצריך לקדש ידיו ורגליו אבל מטיל מים אין זה דבר מיאוס כל כך דאמר בברכות (דף כג:) דאפילו בשעה שמטיל מים יכול לאחוז ספר תורה בידו:

א) נ"ל כיון שנתקדשו. ב) נ"ל מלאן. ג) נ"ל אפי להו. ד) נ"ל איפסלו להו.